

Gospodarske pogodbe

Pogodba o posredovanju

Ta pogodba je praviloma **občasen posel**. S pogodbo o posredovanju se posrednik **zaveže**, da bo naročnika **spravil v stik** z drugo osebo. Posrednik išče priložnosti, biti mora **nevtralen** in delati kot **dober gospodar**. Stranke mora **obveščati** o vseh okoliščinah, ki so pomembne za posel. Posrednik ima **pravico do provizije**. Običajno jo plača nalogodajalec, lahko pa obe stranki.

Prenehanje pogodbe o posredovanju:

- B če je posrednik izpolnil nalog
- B če naročnik prekliče
- B če naloge ni mogoče izpolniti

Komisijska pogodba

S to pogodbo se komisionar zaveže, da bo **v svojem imenu in na račun komitenta** opravil posel za komitenta.

Obveznosti komisionarja:

- B osnovna obveznost je, da **upoštevava navodila** komitenta,
- B ravna kot **dober gospodar**,
- B blago mora **hraniti** in komitenta **obveščati** o njegovem stanju.

Obveznosti za komitenta:

- B Komitent mora **plačati provizijo** in komisionarju **povrniti stroške**.

Razmerja iz komisijske pogodbe:

- B razmerje med **komisionarjem in komitentom**
- B razmerje med **komisionarjem in tretjo osebo**
- B razmerje med **tretjo osebo in komitentom**

Licencna pogodba

Dajalec licence se zavezuje, da bo pridobitelju licence v celoti ali delno **odstopil pravico izkoriščanja izuma**, tehničnega

znanja, izkušenj ali vzorca **proti plačilu**. S to pogodbo se **prenese pravica uporabe** industrijske lastnine in se zavaruje. **Stranki**: dajalec licence in jemalec licence.

Pogodba **omogoča** pridobitelju licence **izkoriščanje pravice**, ki mu prinaša določene koristi. Dajalec licence **obdrži pravico** do izuma, znamke, modela.

Pravice in obveznosti

Dajalec licence mora **izročiti** predmet licence in mu **omogočiti**, da licenco izkorišča. Dajalec **jamči** za tehnično **uporabnost** in **izvedljivost** predmeta licence.

Pridobitelj licence mora uporabljati licenco **na dogovorjen** način v **dogovorjenem roku** in **obsegu** (varuje poslovno tajnost). Pridobitelj mora **izdelek označiti** z označbo, ki pove, da je **blago proizvedeno po licenci**. Pridobitelj mora licenco **plačevati**.

Zavarovalna pogodba

S to pogodbo **zmanjšamo posledice škodnih dogodkov**. Zavarovalnica pa ima **obveznost izplačila** odškodnine v primeru škodnega dogodka. Pogodbe se sklepajo na **obrazcih**. Zavarovanja so lahko **osebna in premoženjska**.

Zavarovalni primer - to je **dogodek** zaradi katerega sklenemo zavarovanje. Zavarujemo se pred **njegovimi posledicami**. Zavarovalni dogodek **ni odvisen od volje strank**, je negotov, bodoč.

Pravice in obveznosti

Zavarovalnici morajo biti na voljo **vsi podatki** o okoliščinah na podlagi katerih oceni nevarnost. Po nastopu škodnega dogodka je treba zavarovalnico obvestiti v **3 dneh**. Zavarovalnica izplača odškodnino v **določenem roku** po dogodku.

Pogodba o leasingu

POGODBA: dajalec, jemalec leasinga

LIZING: oblika financiranja, uporabe ali nakupa stalnih sredstev.

Vrste lizinga:

- B **Glede na število strank** (direktni ali proizvodni indirektni lizing) Pri **direktnem lizingu** je dajalec lizinga proizvajalec. Proizvajalec pogosto

prevzame obveznost servisiranja in dobave nadomestnih delov. Pri **indirektnem lizingu** se vključi še **lizing podjetje**, ki ima velika kapitalna sredstva za financiranje.

- B **Glede na čas trajanja** (kratkoročni, dolgoročni, srednjeročni)
- B **Glede na predmet lizinga** (nepremičnine, investicijske dobrine, premičnine)
- B **Glede na obveznost dajalca** (neto, bruto lizing). Pri **neto lizingu** dajalec ne skrbi za popravila, servis, zavarovanje.

Oblike lizinga:

- B **Finančni (namen: postati lastnik)**. Pri finančnem lizingu **jemalec lizinga** ob izteku obdobja **odkupi predmet** lizinga za vnaprej določeno ceno. Jemalec lizinga **nosi stroške in riziko** predmeta v času trajanja lizinga.
- B **Operativni** (poslovni najem). Pri operativnem lizingu jemalec lizinga ob izteku pogodbe **vrne predmet** dajalcu lizinga. **Tveganje nosi dajalec lizinga**. **Značilnost** tega lizinga je pravica do preklica pogodbe ob upoštevanju odpovednega roka.
- B **Sale-and-lease back** (prodaj in vzemi nazaj v najem). Dajalec lizinga se zaveže **vzeti predmet nazaj** in ga odkupiti.
- B **Revolving lizing** – uporablja se za proizvode, ki hitro **zastarajo**. Na podlagi klavzule lahko jemalec lizinga **zamenja predmet z bolj sodobnim**.

Koncesijska pogodba

Koncesija je **oblika upravljanja določene stvari ali opravljanje storitev** splošnega pomena. Dajalec koncesije **daje** koncesionarju **monopol za opravljanje posla** (povezan z delovanjem javnega sektorja).

Koncesijska pogodba

Udeleženca sta **koncedent** (država, občina) in **koncesionar** (tuja, domača fizična ali pravna oseba).

S to pogodbo se **prenaša dovoljenje za opravljanje določene dejavnosti**, ki sicer pripada državi. Razmerje iz te pogodbe izhaja iz monopola koncedenta ali kontrole, ki omejuje avtonomnost koncesionarja. (Plačilo)

Delovno pravo

POJEM DELOVNEGA RAZMERJA

Delovno razmerje je dvostranski odnos med delavcem in delodajalcem. Delavec je vsaka fizična oseba, ki je v delovnem razmerju na podlagi sklenjene pogodbe o zaposlitvi. Delodajalec je pravna in fizična oseba, ki zaposluje delavca na podlagi pogodbe o zaposlitvi.

Delovna knjižica

Je javna listina, ki jo ima vsak delavec. Z njo se dokazuje začetek in prenehanje delovnega razmerja. Vsebuje osebne podatke, čuva jo delodajalec.

Pri zaposlovanju je potrebno spoštovati človekove pravice in temeljne svoboščine. Delodajalec ne sme postavljati delavca v neenakopraven položaj (glede vere, rase, spola, starosti, invalidnosti, političnega prepričanja, gmotnega položaja, družinskega stana).

PRAVNO UREJANJE DELOVNEGA RAZMERJA

- B mednarodni pravni viri
- B notranji pravni viri

MEDNARODNI PRAVNI VIRI

- B akti OZN (splošna deklaracija o človekovih pravicah - leto 1948, Konvencije)
- B akti mednarodne organizacije dela - ILO (priporočila in konvencije - nočno delo žensk, varstvo materinstva)
- B akti sveta Evrope (Evropska konvencija o človekovih pravicah, Evropska socialna listina)
- B akti Evropske unije (direktive EU)

NOTRANJI PRAVNI VIRI

- B ustava (najvišji akt države)
- B zakoni
- B kolektivne pogodbe
- B splošni akti delodajalca

ZAKONI

- B zakon o delovnih razmerjih
- B zakon o varnosti in zdravju pri delu
- B zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju
- B zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih
- B zakon o delovnih in socialnih sodiščih

Zakon o delovnih razmerjih

Ta zakon ureja individualna razmerja med delavcem in delodajalcem **na podlagi pogodbe o zaposlitvi. !!!**

Namen zakona je:

- B ščitijo se interesi delavcev
- B zmanjševanje brezposelnosti
- B zagotavlja usklajen potek delovnega procesa

V delovnem razmerju se prepletajo interesi delavcev, delodajalcev in države.

Zakon omejuje avtonomijo pogodbenih strank. To pomeni, da morata delavec in delodajalec upoštevati vse mednarodne in notranje pravne vire. Nižji pravni akt lahko daje več pravic, kot višji pravni akt.

Kolektivne pogodbe

Sklepajo se za gospodarske in negospodarske dejavnosti, gre za dogovarjanje in usklajevanje stališč med socialnimi partnerji. Poznamo splošno kolektivno pogodbo in pogodbo za posamezne dejavnosti. Pogodbe zagotavljajo večjo varnost delavcem.

Pogodba o zaposlitvi

Ta pogodba je posebna pogodba delovnega prava. S sklenitvijo pogodbe pripadajo delavcu pravice in obveznosti iz delovnega razmerja, za delodajalca pa nastane obveznost plačevanja prispevkov.

Pogodba je sklenjena za nedoločen čas, če v njej ni določen čas trajanja. Sklene se v pisni obliki.

Pravice in obveznosti strank**Delodajalec:**

- B na zavodu za zaposlovanje mora objaviti prosta delovna mesta
- B delodajalec mora vse kandidate obravnavati enako
- B delavcu mora zagotoviti varne delovne pogoje, plačilo in delo po pogodbi
- B delodajalec zahteva dokazila o izpolnjevanju pogojev
- B lahko preizkusi znanje in sposobnost kandidatov

Kandidat:

- B predložitev dokazil
- B seznaniti ga mora z dejstvi, ki so pomembna za opravljanje dela
- B delati mora vestno, upoštevati zahteve delodajalca, spoštovati predpise o varnosti in zdravju pri delu
- B spoštovati mora konkurenčno prepoved in konkurenčno klavzulo

Konkurenčna prepoved

! Delavec med trajanjem delovnega razmerja ne sme opravljati dejavnosti, ki pomeni konkurenco delodajalcu

Konkurenčna klavzula

! Delavec ne sme opravljati konkurenčne dejavnosti še 2 leti po prenehanju pogodbe o zaposlitvi.

Vsebina pogodbe o zaposlitvi:

- B podatki o pogodbenih strankah
- B datum nastopa dela
- B kraj opravljanja dela
- B naziv delovnega mesta, opis dela
- B čas trajanja pogodbe (določen čas)
- B podatki o rednem delovnem času
- B ali je delovno razmerje sklenjeno s polnim ali krajšim delovnim časom
- B določila o plači ter način izplačevanje
- B letni dopust
- B odpovedni rok
- B konkurenčna klavzula
- B kolektivna pogodba, ki zavezuje delodajalca

Posebnosti pogodb o zaposlitvi:

- B pogodba za določen čas
- B opravljanju dela pri uporabniku
- B s skrajšanim delovnim časom

- B za opravljanje dela na domu
- B s poslovodnimi osebami

Pogodba za določen čas

- B za delo, ki traja določen čas
- B nadomeščanje začasno odsotnih delavcev
- B začasno povečan obseg dela
- B opravljanje sezonskega dela
- B delo pri projektih
- B uvajanje novih programov
- B opravljanje javnih del

Če delavec ostane na delu še po preteku časa iz pogodbe, se šteje, da je sklenil delovno razmerje za nedoločen čas.

Pogodba za opravljanje dela pri uporabniku

V pogodbi je dogovorjeno, da bo delavec opravljal delo pri drugih uporabnikih. Delodajalec in uporabnik skleneta pisni dogovor o napotitvi delavca.

Pogodba s skrajšanim delovnim časom

Lahko jo skleneš z več delodajalci

Pogodba za opravljanje dela na domu

To je delo, ki ga delavec opravlja zunaj prostorov delodajalca.

! Tako pogodbo mora delodajalec v 8 dneh posredovati inšpektorju za delo.

Pogodba o zaposlitvi s poslovodnimi osebami

V taki pogodbi stranki lahko drugače uredita določene pravice in obveznosti glede plačila, odpovednega roka ...

Prenehanje pogodbe o zaposlitvi

- B s sporazumno razveljavitvijo (pisna oblika)
- B z odpovedjo
- B s sodbo sodišča
- B s potekom časa (pogodba za določen čas)
- B s smrtjo delavca ali delodajalca (s. p.) po zakonu

Odpoved

Lahko je **redna** ali **izredna**.

Redna: delavec ima pravico do odpovednega roka.

Izredna: nadaljevanje pogodbe do poteka pogodbenega roka ni mogoče. Delavec lahko odpove pogodbo brez obrazložitve. Delodajalec pa mora navesti utemeljen razlog - v pisni obliki.

Razlogi za redno odpoved:

- B poslovni razlog (delavca ne potrebujemo več)
- B razlog nesposobnosti (delavec ni opravljal pričakovanih del)
- B krivdni razlog (delavec krši obveznosti iz delovnega razmerja)

Izredna odpoved

Razlogi s strani delodajalca:

- B delavec krši obveznosti (kazniva dejanja)
- B naklepno ali iz malomarnosti huje krši obveznosti
- B če je delavec odsoten več kot 6 mesecev (vzgojni, varstveni ukrepi, zapor)
- B neuspešno poskusno delo
- B v času bolovanja ne spoštuje navodil zdravnika

Razlogi s strani delavca:

- B več kot dva meseca ne dobi plače, dobi bistveno nižjo plačo, nima zagotovljenega dela
- B delodajalec ne zagotavlja varnih delovnih razmer
- B delodajalec ali drugi delavci ga žalijo, so nasilni ali delajo razlike v spolu